

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله عليها) شهرستان زنجان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

شاخصه های فرهنگی جامعه مطلوب از

دیدگاه قرآن

استاد راهنما

سرکار خانم خدیجه سپهری

استاد داور

سرکار خانم زهرا خلیلی

پژوهشگر

مژگان توکلی

شهریور ۱۳۹۳

تحمیدیه

ستایش برای خداست؛ آن نخستین بی آغاز و آن واپسین بی انجام. او که دیده
های بینندگان از دیدنش فرو ماند، و اندیشه های وصف کنندگان ستودنش نتواند.
آفریدگان را به قدرت خود آفرید، و به خواست خویش بر آنان جامه ی هستی
پوشید. آنگاه ایشان را به راهی که می خواست رهسپار کرد، و به جاذبه محبت خود
روان گردید.

ستایش برای خداست؛ ستایشی که با آن در جرگه ی دوستداران نیک بخت او
درآییم، و در صف کسانی باشیم که با شمشیرهای دشمنانش به شهادت رسیدند.
بی شک، او سرپرست مؤمنان و نیکو خصال است.

"فرازی از دعای یکم صحیفه سجّادیه"

سپاس

ستایش و سپاس مخصوص خداوندی است که از تابش نور و روشنایی فیض کاملش چراغ دل های اهل علم و عرفان روشن و از شعاع تجلیات لطف فراگیرش ، مشعل نور بخش علوم ، بر گوشه دل های صاحبان بصیرت پرتو افکن است ، خداوندی که شأن و مقامش بسیار با جلالت و عظمتش از قیاس و اندازه فزون است.

سلام و صلوات خداوند بر تمامی انبیاء ، فُقهاء و علما به خصوص سر سلسله آنان ، عقل کلّ و کل عقل "محمد بن عبدالله" و اوصیای طاهرینش که خیمه ی دین را در این عالم برافراشتند و آنچه نور، هدایت و خیر و برکت بود به انسان ها رساندند و آنان را با فرامین سعادت بخش الهی آشنا ساختند.

به رسم ادب و احترام سپاس گذاری می کنم از تمامی عزیزانی که مرا در تمام مراحل تدوین این رساله یاری کردند. از استاد گرانقدر سرکار خانم سپهری که زحمت راهنمایی مرا تا پایان این رساله بر عهده داشتند و همچنین سرکار خانم طاهری نژاد مسئول پژوهش حوزه علمیه که مرا در تمام مراحل رساله با سعه صدر یاری نمودند ، همچنین از مدیریت حوزه علمیه سرکار خانم علیزاده و مسئول کتابخانه تشکر و قدردانی می نمایم.

همین طور از پدر و مادر گرامیم خصوصاً همسر عزیزم که در تمام مراحل تحصیل همواره مشوّق من بوده اند ، تقدیر ویژه می نمایم.

تقدیم به

بانوی بانوان دو جهان

عطای خداوند سبحان

کوثر پر بهای قرآن

کفو و همتای امیر مؤمنان (علیه السلام)

و یکی از علل آفرینش عالم امکان

فاطمه الزهرا (سلام الله علیها)

بدین ترتیب برای ایجاد فرهنگ قرآنی در یک جامعه باید به ایجاد شاخصه‌های مطرح شده در قرآن پرداخت و در این جهت، باید به هر سه جزء باور، ارزش و رفتار توجه نمود؛ زیرا جامعه مطلوب قرآنی، جامعه‌ای است که در هر سه جزء فرهنگی اش به کمال خود برسد.

فهرست منابع

*قرآن کریم، ترجمه مهدی الهی قمشه ای.

*نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی.

کتب

الف) منابع فارسی

۱. اسحاقی، حسین، **گوهر هستی در صدف حجاب**، ج ۱۳، قم، خادم الرضا، ۱۳۹۰.
۲. انصاف پور، غلام رضا، **فرهنگ فارسی**، ج ۲، چاپ ششم، تهران، زوار، ۱۳۸۴.
۳. پسندیده، عباس، **پژوهشی در فرهنگ حیا**، چاپ چهارم، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۴.
۴. جمعی از محققان، **رهیافتی به منظومه فکری حضرت امام خمینی و رهبر معظم انقلاب در حوزه فرهنگ و تربیت**، چاپ دوم، قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۱.
۵. جوادی آملی، عبدالله، **توحید در قرآن** (تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۲)، چاپ اول، قم، اسراء، ۱۳۸۰.
۶. _____، **جامعه در قرآن** (تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۱۷)، چاپ اول، قم، اسراء، ۱۳۸۷.
۷. _____، **معاد در قرآن** (تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۴)، چاپ اول، قم، اسراء، ۱۳۸۳.
۸. حدّاد عادل، غلام علی، **فرهنگ برهنگی و برهنگی فرهنگی**، تهران، سروش، ۱۳۵۹.
۹. حکیمی، محمد رضا، **جامعه سازی قرآنی**، چاپ اول، تهران، فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۸.
۱۰. حکیمی، محمد رضا، محمد حکیمی، **علی حکیمی، الحیاء**، ج ۶، تهران، فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰.
۱۱. حویزی، ابن جمعه، **نور الثقلین**، ترجمه رسول محلاتی، ج ۱، قم، مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، بی تا.

۱۲. خمینی، روح الله، *خود باوری و خود کفایی از دیدگاه امام خمینی*، چاپ اول، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۱.
۱۳. داوری اردکانی، رضا، *فرهنگ خرد و آزادی*، چاپ اول، تهران، ساقی، ۱۳۷۸.
۱۴. دهخدا، علی اکبر، *لغت نامه دهخدا*، ج ۵، تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷.
۱۵. راغب اصفهانی، ابوالقاسم، *المفردات فی غریب القرآن*، ترجمه غلام رضا خسروی حسینی، ج ۲، چاپ دوم، تهران، رضوی، ۱۳۷۴.
۱۶. روح الامینی، محمد، *زمینه فرهنگ شناسی*، چاپ اول، تهران، عطار، ۱۳۸۶.
۱۷. سعادت مند، رسول، *فرهنگ جهاد و شهادت در نامه ها و پیام های امام خمینی*، چاپ دوم، قم، نسیم، ۱۳۹۰.
۱۸. صاحبی، محمد جواد، *مجموعه مقالات مناسبات دین و فرهنگ در جامعه ایران*، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۴.
۱۹. طباطبایی، محمد حسین، *المیزان فی تفسیر القرآن*، ترجمه محمد باقر موسوی همدانی، ج ۴، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۱.
۲۰. _____، *المیزان فی تفسیر القرآن*، ترجمه محمد باقر موسوی همدانی، ج ۵، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۳.
۲۱. طبرسی، فضل بن حسن، *مجمع البیان فی تفسیر القرآن*، ج ۱۰، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳۸۰.
۲۲. عمید، حسن، *لغت نامه عمید*، ج ۲، چاپ هشتم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۱.
۲۳. کاشفی، محمد رضا، *دین و فرهنگ*، ج ۱، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۴.
۲۴. کریمی، مرزبان، *درباره ی فرهنگ*، چاپ اول، شهرکرد، سدره المنتهی، ۱۳۸۵.
۲۵. کلینی، محمد بن یعقوب، *الکافی*، محمد باقر کمره ای، ج ۵، چاپ سوم، قم، اسوه، ۱۳۷۵.
۲۶. کبنگ، ساموئل، *جامعه شناسی*، ترجمه مشفق همدانی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۵.
۲۷. مجلسی، محمد باقر، *بحار الانوار*، ج ۴۹، چاپ سوم، تهران، مکتب اسلامی، بی تا.
۲۸. محمدی ری شهری، محمد، *میزان الحکمه*، ج ۱۰ و ۱۱، چاپ سوم، قم، دارالحديث، ۱۳۸۱.

۲۹. _____، *میزان الحکمه*، ج ۲، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۲.
۳۰. مرقاتی، طه، *قرآن و توسعه فرهنگی*، چاپ اول، تهران، فرهنگ مشرق زمین، ۱۳۸۲.
۳۱. مرکز پژوهش های فرهنگی اجتماعی صدا، *فرهنگ در منظر مقام معظم رهبری*، چاپ دوم، تهران، شهر، ۱۳۹۰.
۳۱. مصباح یزدی، محمد تقی، *آموزش عقاید*، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۹.
۳۲. _____، *جامعه و تاریخ از نگاه قرآن*، چاپ اول، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰.
۳۳. _____، *معارف قرآن*، چاپ دوم، قم، مؤسسه در راه حق، ۱۳۶۸.
۳۴. مطهری، مرتضی، *آشنایی با قرآن (۳)*، ج ۱، چاپ بیست و ششم، تهران، صدا، ۱۳۹۱.
۳۵. _____، *بیست گفتار*، چاپ سی و دوم، تهران، صدا، ۱۳۸۹.
۳۶. _____، *ده گفتار*، چاپ سی ام، تهران، صدا، ۱۳۸۹.
۳۷. _____، *مسئله حجاب*، چاپ چهل و دوم، تهران، صدا، ۱۳۷۱.
۳۸. _____، *مقدمه ای بر جهان بینی اسلامی*، ج ۲، چاپ بیست و ششم، تهران، صدا، ۱۳۸۷.
۳۹. معین، محمد، *فرهنگ فارسی معین*، ج ۲، چاپ اول، تهران، بهزاد، ۱۳۸۲.
۴۰. مکارم شیرازی، ناصر و دیگران، *تفسیر نمونه*، ج ۲، چاپ چهل و نهم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۸.
۴۱. _____، *تفسیر نمونه*، ج ۳، چاپ چهل و چهارم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۹.
۴۲. _____، *تفسیر نمونه*، ج ۴، چاپ سی و هشتم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۹.
۴۳. _____، *تفسیر نمونه*، ج ۱۲، چاپ بیست و هفتم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
۴۴. هاشمی رفسنجانی، اکبر، *تفسیر راهنما*، ج ۲، چاپ پنجم، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۶.
۴۵. یازی، محمد علی، *قرآن و فرهنگ زمانه*، چاپ اول، تهران، کتاب مبین، ۱۳۸۶.

(ب) منابع عربی

۴۶. ابن منظور، محمد بن مکرم، *لسان العرب*، ج ۴، بیروت، دارالحیاء التراث العربی، ۱۴۱۷ ه.ق.

۴۷. طریحی، فخرالدین، *معجم مجمع البحرین*، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۳۰ ه.ق.

مقالات

۴۷. احمدزاده، مصطفی، "دنیایگرایی آسیبی فرهنگی از منظر قرآن"، فصلنامه پژوهش های قرآنی، شماره ۵۴، قم، ۱۳۹۱؛ www.guran-p.com.

۴۸. اسلام پدیا؛ www.islampedia.ir.

۴۹. پژوهنده، محمد حسین، "فرهنگ"، اندیشه حوزه، شماره ۵۶، بی جا، ۱۳۸۸.

۵۰. ترابی، احمد، "قرآن و مهندسی فرهنگی"، فصلنامه پژوهش های قرآنی، شماره ۵۴، بی جا، ۱۳۸۷؛ www.noormags.com.

۵۱. حسین زاده، صغری، "جامعه مطلوب در قرآن"، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، ۱۳۹۲؛ www.isqa.ir.

۵۲. مدنی، شایسته، "انسان شناسی و فرهنگ"، ۱۳۹۰؛ www.anthropology.ir.

۵۳. منصوری، خلیل، "قرآن و استقلال فرهنگی"، مرکز فرهنگ و معارف قرآن، بی جا، ۱۳۹۲؛ www.maarefguran.com.